

Наукові перспективи
Видавнича група

Перспективи та інновації науки

СЕРІЯ "ПЕДАГОГІКА"

СЕРІЯ "ПСИХОЛОГІЯ"

СЕРІЯ "МЕДИЦИНА"

№8(54) 2025

Тернопільський національний медичний університет імені І. Я. Горбачевського

Видавнича група «Наукові перспективи»

Луганський державний медичний університет

Громадська наукова організація «Система здорового довголіття в мегаполісі»

Християнська академія педагогічних наук України

Всеукраїнська асоціація педагогів і психологів з духовно-морального виховання

*за сприяння КНП "Клінічна лікарня №15 Подільського району м.Києва",
Центру дієтології Наталії Калиновської*

«Перспективи та інновації науки»

(Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»)

Випуск № 8(54) 2025

Київ – 2025

ISSN 2786-4952 Online

УДК 001.32:1/3](477)(02)

DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-8\(54\)](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-8(54))

«Перспективи та інновації науки (Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»)»: журнал. 2025. № 8(54) 2025. С. 2500

**Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 27.09.2021
№ 1017 журналу присвоєно категорію "Б" із психології та педагогіки**

**Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 27.04.2023
№ 491 журналу присвоєно категорію "Б" із медицини: спеціальність 222**

Рекомендовано до видавництва Президією громадської наукової організації «Всеукраїнська Асамблея докторів наук з державного управління» (Рішення від 18.08.2024, № 6/8-25)

Журнал видається за підтримки КНП "Клінічна лікарня №15 Подільського району м.Києва", Центру дієтології Наталії Калиновської.

Журнал заснований з метою розвитку наукового потенціалу та реалізації кращих традицій науки в Україні, за кордоном. Журнал висвітлює історію, теорію, механізми формування та функціонування, а, також, інноваційні питання розвитку медицини, психології, педагогіки та. Видання розраховано на науковців, викладачів, педагогів-практиків, представників органів державної влади та місцевого самоврядування, здобувачів вищої освіти, громадсько-політичних діячів. Журнал включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus (IC), Research Bible, міжнародної пошукової системи Google Scholar.

Голова редакційної колегії:

**Жукова Ірина
Віталіївна**

кандидат наук з державного управління, доцент, Лауреат премії Президента України для молодих вчених, Лауреат премії Верховної Ради України молодим ученим, директор Видавничої групи «Наукові перспективи», директор громадської наукової організації «Всеукраїнська асамблея докторів наук з державного управління» (Київ, Україна)

Головний редактор: Чернуха Надія Миколаївна — доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри соціальної реабілітації та соціальної педагогіки Київського національного університету імені Тараса Шевченка (Київ, Україна).

Заступник головного редактора: Торяник Інна Іванівна - доктор медичних наук, старший науковий співробітник, провідний науковий співробітник лабораторії вірусних інфекцій Державної установи «Інститут мікробіології та імунології імені І.І. Мечникова Національної академії медичних наук України» (Харків, Україна);

Заступник головного редактора: Сіданіч Ірина Леонідівна — доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки, адміністрування і спеціальної освіти Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України (Київ, Україна);

Заступник головного редактора: Жуковський Василь Миколайович — доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри англійської мови Національного університету "Острозька академія" (Рівне, Україна).

Редакційна колегія:

1. Бабова Ірина Костянтинівна - доктор медичних наук, професор, професор кафедри дефектології та фізичної реабілітації, ДЗ "Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського" (Одеса, Україна)
2. Бабчук Олена Григорівна — кандидат психологічних наук, доцент, завідувач кафедри сімейної та спеціальної педагогіки і психології Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського» (Одеса, Україна)
3. Бахов Іван Степанович — доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри іноземної філології та перекладу Міжрегіональної академії управління персоналом (Київ, Україна)
4. Балахтар Катерина Сергіївна - здобувач ступеня доктора філософії (PhD) за спеціальністю 053. Психологія, старший викладач кафедри іноземних мов в Національному університеті ім. О. О. Богомольця (Київ, Україна)
5. Бартенєва Ірина Олександрівна - кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського» (Одеса, Україна)
6. Біляковська Ольга Орестівна — доктор педагогічних наук, професор кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи Львівського національного університету імені Івана Франка (м. Львів, Україна)
7. Вадзюк Степан Нестерович - доктор медичних наук, професор, Заслужений діяч науки і техніки України, почесний академік Національної академії педагогічних наук України, завідувач кафедри фізіології з основами біоетики та біобезпеки Тернопільського національного медичного університету імені І.Я. Горбачевського України (Тернопіль, Україна)
8. Вовк Вікторія Миколаївна - кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки Державного університету ім. Станіслава Сташіца в Пілі (м. Піла, Польща)
9. Гвождєв Сильвія — кандидат наук, Державна професійна вища школа ім. Якуба з Парадижу в Гожуві-Великопольському (Польща)
10. Гетманенко Людмила Миколаївна - старша викладачка кафедри природничо-математичної освіти і технологій Інституту післядипломної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка (Київ, Україна)

Короткевич К.Є. <i>КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА ТА ХОРЕОГРАФІЇ</i>	497
Костолович М.І. <i>АНАЛІЗ СТАНУ СФОРМОВАНOSTІ ТРАНСВЕРСАЛЬНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ГЕОГРАФІЇ</i>	504
Кравченко Г.Ю. <i>ІНТЕГРОВАНА МЕРЕЖЕВА МОДЕЛЬ ПАРТНЕРСЬКОЇ ВЗАЄМОДІЇ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ ТА СОЦІАЛЬНИХ СЛУЖБ У ЗДІЙСНЕННІ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОГО ПАТРОНАТУ</i>	514
Кравченко Т.М., Теличко Н.В., Малильо К.В. <i>СТУДЕНТОЦЕНТРИЗМ ЯК ПЕДАГОГІЧНА ОСОБИСТІСНО-ОРІЄНТОВАНА ТЕХНОЛОГІЯ НАВЧАННЯ АРГУМЕНТОВАНОГО УСНОГО МОВЛЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ, ЯК ОСНОВНОЮ ТА ДРУГОЮ ІНОЗЕМНОЮ МОВОЮ (ПРАКТИЧНИЙ АСПЕКТ)</i>	528
Лебідь О.В., Буртова Є.Д. <i>СКЛАДНА ЖИТТЄВА СИТУАЦІЯ ЯК КЛЮЧОВА ДЕФІНІЦІЯ У СТРУКТУРІ ПОНЯТТЯ «ГОТОВНІСТЬ МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ ДО НАДАННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ДОПОМОГИ КЛІЄНТАМ У СКЛАДНИХ ЖИТТЄВИХ СИТУАЦІЯХ»</i>	541
Лимаренко Л.І. <i>ЦІННІСНИЙ АСПЕКТ СТУДЕНТСЬКИХ КУЛЬТУРНО-МИСТЕЦЬКИХ ПРОЄКТІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ</i>	553
Лотфі Гаруді Г. <i>ПРИНЦИПИ ПОБУДОВИ ІНТЕГРАТИВНОЇ КОНЦЕПЦІЇ БІЛІНГВАЛЬНОЇ ОСВІТИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ</i>	566
Ляховська Ю.О. <i>ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ</i>	576
Максютов А.О., Совгіра С.В. <i>НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ ЯК СКЛАДОВА ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ГЕОГРАФІЇ НА ЗАСАДАХ КОМПЕТЕНТНІСНОГО ПІДХОДУ</i>	590
Мельниченко Г.В. <i>МЕТОДИЧНО-ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ АКТИВІЗАЦІЇ ТВОРЧОЇ АНГЛІЙСЬКОМОВНОЇ ПИСЕМНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТА-МОВНИКА З ПЕДАГОГІЧНИМ ПРОФІЛЕМ</i>	602

Микуліна А.К. <i>ХУДОЖНЬО-ЕСТЕТИЧНИЙ РОЗВИТОК ТА ФОРМУВАННЯ МИСТЕЦЬКО-ТВОРЧОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ДОШКІЛЬНИКІВ В ПРОЦЕСІ ОБРАЗОТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ</i>	614
Митчик О.П. <i>РОЗВИТОК ТА СТАНОВЛЕННЯ ГАНДБОЛУ НА ВОЛИНІ: ІСТОРИЧНИ АСПЕКТ</i>	623
Михальченко Н.В. <i>РОЗВИТОК КОГНІТИВНОГО КОМПОНЕНТУ РЕФЛЕКСІЇ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ</i>	631
Мотуз Т.В., Саєнко О.В., Пісковенко А.О., Слободенюк О.О. <i>ІННОВАЦІЙНІ ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ ФОРМУВАННЯ МАТЕМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ</i>	641
Нікітченко Н.Г. <i>АНАЛІЗ НАУКОВИХ ПІДХОДІВ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ЗМІСТУ ТА СУТНОСТІ ЕКОЛОГО-ВАЛЕОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ БІОЛОГІЇ</i>	653
Павлюк А.Б. <i>НЕСТАНДАРТНІ УРОКИ: НОВИЙ ПОГЛЯД НА ВИВЧЕННЯ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ</i>	665
Павлюк А.Б. <i>РОЗВИТОК ТВОРЧОСТІ УЧНІВ НА УРОКАХ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ</i>	677
Петрикова О.П. <i>МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ ІНТЕРЕСУ У МАЙБУТНІХ АРТИСТІВ-ВОКАЛІСТІВ ДО ДЖАЗОВОЇ ВОКАЛЬНОЇ МУЗИКИ</i>	688
Печеряга С.В. <i>ЗАСТОСУВАННЯ КЛІНІЧНИХ СЦЕНАРІЇВ У СИМУЛЯЦІЙНОМУ НАВЧАННІ ДЛЯ РОЗВИТКУ АКУШЕРСЬКИХ НАВИЧОК СТУДЕНТІВ</i>	698
Пилипишин О.І., Бондаренко С.В., Машталір А.І. <i>ФІЛОСОФСЬКИЙ АНАЛІЗ ЕТИЧНИХ ПИТАНЬ У КЛІНІЧНІЙ ПСИХОЛОГІЇ</i>	707
Подольський М.М. <i>ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СФЕРИ ГОСТИННОСТІ В УМОВАХ ВИКЛИКІВ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ</i>	720

УДК 373.2.015.31:7:005.336.2:373.2.016:74(045)

[https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-8\(54\)-614-622](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-8(54)-614-622)

Микуліна Антоніна Костянтинівна старший викладач кафедри дошкільної та спеціальної освіти, Мукачівський державний університет, вул. Ужгородська, 26, м. Мукачеве, тел.: (095)331-79-62, <https://orcid.org/0000-0002-5913-9264>

ХУДОЖНЬО-ЕСТЕТИЧНИЙ РОЗВИТОК ТА ФОРМУВАННЯ МИСТЕЦЬКО-ТВОРЧОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ДОШКІЛЬНИКІВ В ПРОЦЕСІ ОБРАЗОТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Анотація. В статті розкривається проблема художньо-естетичного розвитку та формування мистецько-творчої компетентності у дошкільників в процесі образотворчої діяльності,

На основі аналізу науково-методичних джерел та нормативних документів про дошкільну освіту розкрито поняття «мистецько-творча компетентність», особливості її формування у дошкільників та умови реалізації в процесі організації образотворчої діяльності. Зазначено, що розвиток мистецько-творчої компетентності здійснюється через художньо-естетичну практику та залучення дітей до різних видів творчості, серед яких важливе місце належить образотворчій діяльності.

Відмічено, що в експериментальному дослідженні була розроблена система роботи з формування мистецько-творчої компетентності на заняттях з малювання, визначені критерії сформованості художньо-творчих здібностей, розроблені рекомендації для вихователів щодо їх формування у дітей в процесі образотворчої діяльності.

В кінці дослідження зроблено аналіз розвитку мистецько-творчої компетентності та виявлені певні позитивні зміни в художньо-естетичному розвитку дошкільників під впливом застосування різних способів зображення і методів активізації творчих зусиль.

Зроблено висновок, що на рівень розвитку мистецько-творчої компетентності впливає багатоплановість освітніх заходів, спрямованих на розвиток художньо-естетичних здібностей та нахилів дитини. Особливого значення набуває використання сучасних методів навчання, робота з різноманітними образотворчими матеріалами та впровадження нетрадиційних технік малювання. Використання різноманітних форм організації навчання образотворчої діяльності забезпечило ефективне засвоєння знань, умінь і навичок, вплинуло на художньо-естетичний розвиток дитини.

Дане дослідження не є повним і завершеним у розв'язанні порушеної проблеми і потребує подальшої розробки нових підходів до організації образотворчої діяльності в дошкільному закладі.

Ключові слова: компетентність, компоненти, художньо-естетична діяльність, образотворча діяльність, система роботи, нетрадиційні техніки, художньо-творчі здібності.

Mikulina Antonina Kostyantynivna Senior Lecturer Department of Preschool and Special Education, Mukachevo State University, Mukachevo, tel.: (095)331-79-62, <https://orcid.org/0000-0002-5913-9264>

AN ARTISTIC AND AESTHETIC DEVELOPMENT AND THE FORMATION OF ARTISTIC AND CREATIVE COMPETENCE IN PRESCHOOLERS DURING THE PROCESS OF VISUAL ACTIVITY

Abstract. The author of the article has revealed the problem of artistic and aesthetic development and formation of artistic and creative competence in preschoolers during the process of visual activity.

Based on the analysis of scientific and methodological sources and regulatory documents on preschool education, author has revealed the concept of “artistic and creative competence”, the peculiarity of its formation in preschoolers and the conditions for its implementation in the process of organizing visual activities. It has been noted that the development of artistic and creative competence is carried out through artistic and aesthetic practice and involvement of children in various types of creativity, among which an important place belongs to visual arts.

It has been noted that the experimental research has developed a system of work on the formation of artistic and creative competence during the drawing classes, defined criteria for the formation of artistic and creative abilities, developed recommendations for teachers on their formation in children in the process of visual activity.

At the end of the research, the author has analyzed the development of artistic and creative competence and identified certain positive changes in the artistic and aesthetic development of preschoolers under the influence of the usage of various methods of depiction and methods of activating creative efforts.

It has been concluded that the level of development of artistic and creative competence is influenced by the diversity of educational activities aimed at developing the child's artistic and aesthetic abilities and inclinations. Particular importance is given to the usage of modern teaching methods, work with various visual materials and the introduction of non-traditional drawing techniques. The use of various forms of organization of teaching visual arts activities ensured the effective assimilation of knowledge, skills and abilities, and influenced the artistic and aesthetic development of the child.

This research is not complete and finished in solving the problem raised and requires further development of new approaches to the organization of visual arts activities in preschools.

Keywords: competence, components, artistic and aesthetic activity, visual activity, system of work, non-traditional techniques, artistic and creative abilities.

Постановка проблеми. Процес сучасної освіти передбачає формування компетентної особистості, яке розпочинається ще в дошкільному віці.

Базовий компонент дошкільної освіти України орієнтує педагогів на впровадження у практику цілісного підходу до розвитку, виховання і освіти дитини, який передбачає формування життєздатної, свідомої, всебічно розвиненої, творчої особистості [5].

Естетичному розвитку дитини в Україні приділяється значна увага. У сучасних нормативних документах України про дошкільну освіту обґрунтована цілісна модель мистецької освіти, виховання та розвитку особистості дитини засобами мистецтва та основні напрями її практичної реалізації, розкривається мета, завдання та принципи побудови художньо-естетичного розвитку особистості дошкільника.

Саме тому серед пріоритетних напрямів освітньої роботи в сучасному ЗДО належне місце займає забезпечення достатнього рівня художньо-естетичного розвитку особистості в процесі образотворчої діяльності, які відкривають дитині світ краси, формують її переконання, впливають на поведінку, дарують великі можливості для пізнання прекрасного та розвитку естетичних почуттів. [3, с.4].

Організація естетичного виховання та художньої освіти дітей передбачає формування компетентності дітей. Одним із ефективних засобів розвитку компетентності дошкільника є образотворче мистецтво зі своїм різноманітним, неповторним світом, здатним пробудити творчу активність, виховати повагу до культурних цінностей, розвинути пізнавальні процеси особистості дитини.

Компетентнісний підхід передбачає оволодіння дітьми знань і умінь в одному загальному комплексі, а не окремо, як було прийнято раніше, щоб сучасні навчальні засоби виконували не тільки інформаційну, а й мотиваційну та розвивальну функції. [2, с.55].

Згідно нового Базового компонента дошкільної освіти «Мистецько-творча компетентність – здатність дитини практично реалізовувати свій художньо-естетичний потенціал для отримання бажаного результату творчої діяльності на основі розвинених емоцій та почуттів до видів мистецтва, елементарно застосувати мистецькі навички в життєвих ситуаціях під час освітньої та самостійної діяльності. Результатом набуття мистецько-творчої компетентності є елементарна обізнаність дитини у специфіці видів мистецтва (художньо-продуктивного, музичного, театрального); ціннісне ставлення до мистецтва і мистецької діяльності; прагнення сприймати мистецтво тощо» [1,с 21-22].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Висвітленню даної проблеми присвятили свої дослідження зарубіжні та вітчизняні науковці.

Формування ключових компетентностей розкрили в своїх роботах зарубіжні науковці: Ф. Келлі, Д. Міллер, П. Трієр та ін.

Сутність компетентнісного підходу в дошкільній освіті досліджували наші вчені, такі як Т. Байбара, Г. Беленька, Н. Бібік, Н. Гавриш, А. Івершинь, Г. Сухорукова та інші.

Формування компетентності тісно пов'язано із завданнями художньо-естетичного розвитку дошкільників. Удосконаленню його змісту, пошуку ефективних методів і прийомів реалізації присвячено праці та методичні розробки Г. Беленької, І. Білої, А. Богуш, О. Дронової, О. Кононко, Н. Лисенко, О. Половіної, та ін.

На думку О. Кононко, компетентний – це досвідчений, і завдання дошкільної освіти у тому, щоб забезпечити дитині дошкільного віку досвідченість. І. Ланіна та Н. Кучеева розкрили особливості формування художньо-естетичної компетентності дітей 4-6 років життя та виділили компоненти її реалізації в процесі образотворчої діяльності.

Теоретичними джерелами з теорії і методики образотворчої діяльності послужили дослідження В. Котляр, Л. Олійник, Г. Сухорукової, О. Дронової, а також відомих науковців Н. Дяченко-Кириченко, Л. Скиданової, Л. Сірченко та інших.

Дана проблема є актуальною, але недостатньо теоретично та практично розробленою.

Мета статті: на основі аналізу сучасних наукових джерел розкрити особливості формування мистецько-творчої компетентності та розвиток художньо-естетичних здібностей у дітей дошкільного віку в процесі образотворчої діяльності.

Виклад основного матеріалу. Ефективним засобом всебічного гармонійного розвитку особистості є залучення дошкільників до художньо-естетичної діяльності, яка включає образотворчу діяльність і виконує функцію позитивно-емоційного збагачення, викликає позитивні емоції: радості, захоплення, натхнення; витісняє тривожність, напругу, почуття безпорадності [2, с.56].

Художньо-естетична діяльність задовільняє гостру потребу дітей у самовиявленні і є одним із найулюбленіших занять дошкільників в процесі якої розвивається мистецько-творча компетентність.

Розвиток мистецько-творчої компетентності здійснюється через художньо-естетичну практику та залучення дітей до різних видів творчості, серед яких важливе місце належить образотворчій діяльності.

Щодо формування мистецько-творчої компетентності в образотворчій діяльності, то у дітей середнього та старшого дошкільного віку вона, за визначенням І. Резніченко, розвивається за відповідними компонентами такими як:

- ✓ емоційно-чуттєвий компонент;
- ✓ пізнавальний компонент;
- ✓ практичний компонент;
- ✓ ціннісний компонент;
- ✓ творчий компонент. [3, с.7].

Формування мистецько-творчої компетентності передбачає розвиток у дитини таких якостей як спостережливість та емоційність. Провідним методом, спрямованим на набуття цих якостей, є паузи «споглядання» та паузи «вслуховування». Вони допомагають відчувати радість, здивування, зацікавлюють, дають можливість пізнати щось нове [4, с.5].

Образотворча діяльність – є одним із найбільш ефективних та улюблених засобів художньо-естетичного розвитку дітей, в якій дошкільник намагається на основі вже отриманих знань, художніх навичок та вмінь знайти спосіб виконання творчої роботи, виявити ініціативу, показати власне ставлення до створюваного образу, робить для себе справжні відкриття, і набуває таким чином художньо-продуктивної компетентності [5, с.27].

Визначальною особою в організації художньо-естетичної діяльності у закладі дошкільної освіти є вихователь, який враховує досвід, наявність знань, умінь та навичок, пропонує завдання для розвитку художньо-творчого потенціалу, забезпечує дітям можливість самостійно визначити свою здатність до розв'язання завдання того чи іншого рівня складності, забезпечує виконання завдань через застосовувати різноманітних форм і методів роботи.

Способами заохочення до художньо-естетичної діяльності дошкільниками є: емоційна взаємодія з дитиною через мистецькі твори; створення умов для сприймання та пізнання художніх образів, мистецьких технік; спільна (колективна) діяльність, яка поступово виключатиме наслідування та копіювання, передбачаючи елементарну творчість [5].

Також у ЗДО потрібно створити сприятливий простір для розвитку творчої особистості дитини, організовувати різні види художньо-продуктивної діяльності, проводити цікаві заняття тощо,

На початковому етапі дослідження над даною проблемою було опрацьовано відповідну наукову, нормативну, методичну та періодичну літературу, інтернет джерела; проаналізовано передовий педагогічний досвід на основі публікацій у журналах, проведено спостереження за практикою організації образотворчої діяльності в закладі дошкільної освіти, де проходила педагогічна практика здобувачів.

Ми також визначили поняття «компетентність» та особливості формування мистецько-творчої компетентності у дітей дошкільного віку в процесі образотворчої діяльності. Ефективними методами наших пошуків були дискусії з приводу застосування різних методик навчання образотворчої діяльності з метою формування мистецько-творчої компетентності та розробка системи роботи з образотворчої діяльності з дітьми старшої групи в закладі дошкільної освіти. Були визначені рівні сформованості у дітей зображувальних навиків та вмінь засобами різних живописних технік.

Для формування мистецько-творчого досвіду та художньо-естетичних навичок використовували сучасні методи і прийоми навчання, дотримуватись певної послідовності, підбирати цікаві творчі завдання для дітей.

У експериментальному дослідженні були розроблені вимоги щодо організації художньо-естетичної діяльності старших дошкільників, система роботи щодо формування мистецько-творчої компетентності на заняттях з малювання, визначені критерії сформованості художньо-творчих здібностей, розроблено рекомендації для вихователів щодо формування мистецько-творчої компетентності у дітей дошкільного віку в процесі образотворчої діяльності.

Формуючий експеримент був проведений в декілька етапів. На першому збагачували знання про образотворче мистецтво, його особливості, розвивали вміння споглядати і аналізувати твори відомих українських митців, а на другому проводили серію занять з розвитку художньо-естетичних здібностей в процесі занять з образотворчої діяльності, розвивали вміння використовувати отримані знання в процесі практичної діяльності, тобто сприяли формуванню мистецько-творчої компетентності у дошкільників.

Ми відмітили, що в старшому дошкільному віці процес і результат образотворчої діяльності дуже залежить від умов її організації, яке має непересічне значення для естетичного виховання дошкільнят. Тому створили в групі для дітей насичене розвивальне середовище творами образотворчого мистецтва та арт-об'єктами, яке вплинуло на сформованість у них ряду показників мистецько-творчої компетентності. Також створювали загальну позитивну атмосферу в групі, яка допомогла зробити процес творення невимушеним та оригінальним, у дошкільників збагатилась мову, уяву.

В організації освітнього процесу використовували мотивацію дитини до художньо-творчої активності, допомогу в під час вибору завдання; надавали зразок креативної поведінки в процесі творчих дій, стимулювали пошукову діяльність дитини, були уважними до особистої думки дитини до результатів її творчості.

З метою оптимізації освітньої роботи та вирішення основних завдань з формування художньо-естетичної компетентності та креативного розвитку дітей шостого року життя ми використовували таку структуру заняття з образотворчої діяльності:

1. Створення позитивного настрою у дошкільників.
2. Мотивація діяльності дітей.
3. Самостійна образотворча діяльність дошкільників.
4. Перегляд та обговорення дитячих робіт. [3, с. 18-21].

На заняттях застосували методи і прийоми стимулювання асоціативно-образного мислення, проблемно-евристичні, комп'ютерні технології.

Під час формуючого експерименту була проведена серія занять по використанню нетрадиційних технік зображення в процесі створення творчих малюнків: «Чарівний букет» (малювання штампами), «Достигли яблука в саду» (малювання трубочкою, ватними паличками), «Пухнасті ялинки» (малювання зубною щіткою), «Чарівні фантазії» (малювання свічкою та фарбою) та інші. Заняття дали змогу активізувати у дітей ініціативу, інтерес, зацікавле-

ність, викликати бажання малювати, а використані специфічні методи і прийоми навчання та нетрадиційні способи малювання сприяли художньо-естетичному розвитку дошкільнят.

У ході дослідження значна увага приділялася формуванню у дітей художньо-естетичних здібностей, вмінню самостійно пояснити спосіб дій та прийоми виконання творчого завдання. Оцінюючи виконану роботу, дитина повинна була також назвати причини, що спонукали виникненню та реалізації задуму. Разом з тим, якщо дитину спіткала невдача у виконанні задуманого, вона повинна була виявити її сама, а також встановити причинно-наслідкові зв'язки, що привели до цього, проаналізувати їх та зробити відповідні висновки, які допомогли б досягти бажаного результату. Проведена попередня робота у формуючому експерименті засвідчила, що діти, виконуючи роботи, отримують задоволення від її результату, радіють своїм успіхам.

Завдяки використанню різноманітних технік зображення та розвитку художньо-естетичного смаку ми можемо навчати дітей легко передавати форму, будову, колір предметів, а головне – знайдений новий образ і спосіб відтворення за допомогою використаних нетрадиційних технік малювання.

В процесі дослідження було зроблено аналіз розвитку мистецько-творчої компетентності у дошкільників в процесі образотворчої діяльності, виявлені певні позитивні зміни в художньо-естетичному розвитку дітей під впливом застосування різних способів зображення і методів активізації їх особистих творчих зусиль.

Якщо на початкових етапах дослідження ми спостерігали розгубленість і безпомічну метушню в діяльності дітей, то в подальшому діти стали більш самостійні, впевнені в своїх художніх діях. Діти щиро раділи з приводу своїх знахідок і відкриттів, розповідали про них один одному і вихователям.

Зроблено висновок, що використання спеціально розробленої системи роботи та нетрадиційних технік малювання дало позитивні результати, які підтверджують ефективність проведеної роботи. На рівень розвитку художньо-естетичної компетентності вплинули як індивідуально-психологічні особливості дитини, так і багатоплановість освітніх заходів: використання різноманітних форм організації образотворчої діяльності, сучасних методів навчання, робота з різноманітними матеріалами та впровадження нетрадиційних технік малювання.

У зв'язку з проведеним дослідженням були розроблені рекомендації з формування мистецько-творчої компетентності у дітей старшого дошкільного віку:

1. Програмові завдання до занять художньо-естетичного циклу і їх тематика мають бути пов'язані з порами року; визначатися єдиною тематикою тижня.

2. Потрібно гнучко змінювати завдання та тематику робіт з образотворчої діяльності (полегшувати, ускладнювати, пропонувати іншу тематику) відповідно до вікових можливостей дітей та їх рівнів розвитку.

3. Використовувати в роботі різні форми, види та типи організації занять з образотворчої діяльності: теоретичні (мистецтвознавчі); практичні (зображувальні); комбіновані, комплексні, інтегровані тощо.

4. Обов'язково використовувати цікаву, захоплюючу вступну частину заняття з мотивацією наступної художньої діяльності дітей.

5. Заняття проводити в творчій обстановці.

6. Для творчих занять з образотворчої діяльності можна ділити дітей на підгрупи.

7. В групі потрібно організувати куточок самостійної художньої діяльності та постійно діючу «художню студію» з відповідними матеріалами для самостійної творчої роботи дошкільників.

8. Для занять з образотворчої діяльності потрібно мати: дошку, мольберти, проектор та колекцію відеозаписів про образотворче мистецтво, альбоми з репродукція витворів образотворчого мистецтва; аудіо записи музичних творів тощо.

9. Для малювання використовувати різні техніки малювання: традиційні та нетрадиційні, необхідні матеріали та інструменти для творчості.

10. До теми заняття про різні види образотворчого мистецтва має бути відповідний музичний супровід та літературний матеріал.

11. Для ефективного розв'язання завдань за освітньою лінією «Дитина у світі мистецтва» необхідно створити повноцінне, змістовне і варіативне розвивальне середовище з достатньою кількістю навчально-методичного забезпечення освітнього процесу.

Висновок. На рівень розвитку мистецько-творчої компетентності впливають як особливості дитини, так і багатоплановість освітніх заходів, спрямованих на розвиток художньо-естетичних здібностей та нахилів дитини. Особливого значення для розвитку компетентності набуває використання сучасних методів навчання, роботи з різноманітними матеріалами та впровадження нетрадиційних технік малювання. Використання різноманітних форм організації навчання дошкільників образотворчої діяльності забезпечує ефективне засвоєння знань, умінь і навичок, впливає на художньо-естетичний розвиток дитини.

А щодо художньо-естетичного виховання дітей можна зробити висновок, що враження, отримані в дошкільному дитинстві, відкладаються у її пам'яті на все життя. Тому потрібно відкривати маленьким художникам кожного дня і кожної миті загадковий і різнобарвний світ мистецтва, запалюючи в їхніх серцях вогники радості і щастя від здатності пізнавати та творити красу.

Дане дослідження не є повним і завершеним у розв'язанні порушеної проблеми. Зважаючи на подальше формування мистецько-творчої компетентності у дошкільників, перспективою є розробка нових підходів до організації образотворчої діяльності в ЗДО.

Література

1. Про затвердження Базового компонента дошкільної освіти (Державного стандарту дошкільної освіти) нова редакція: наказ Міністерства освіти і науки від 12.01.2021.№33. Київ: 2021. 38с. https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf
2. Кохтич Б.В., Микуліна А.К. Особливості формування художньо-естетичної компетентності у дошкільників в образотворчій діяльності. *Наука майбутнього*: збірник наукових праць студентів, аспірантів та молодих вчених. /гол. ред. колегії В.В. Гоблик; заст. гол. ред. Т.І. Молнар. Мукачево: РВВ МДУ. 2023. Вип.1(11). 165 с. С. 55–59
3. Ланіна І. В., Кучкева Н. В. Образотворче мистецтво для дошкільнят.(4-5 років). Х.: Видництво «Ранок», 2012. 96с.
4. Половіна О. Дитина у світі мистецтва. *Дошкільне виховання*. 2021. № 2. С. 3–8.
5. Формування художньо-продуктивної компетенції дітей дошкільного віку : метод. посіб. / упоряд. Т. М. Корж, М. Д. Нельзіна, А. М. Батуринець. Біла Церква : КВНЗ КОР «Академія неперервної освіти», 2016. 113 с.

References

1. Pro zatverdzhennia Bazovoho komponenta doshkilnoi osvity (Derzhavnoho standartu doshkilnoi osvity) nova redaktsiia. [On the approval of the Basic Component of Preschool Education (State Standard of Preschool Education) new edition]. Nakaz Ministerstva osvity i nauky vid 12.01.2021.№33. Kyiv: 2021. 37p. URL:https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf. [in Ukrainian]
2. Kokhtych B. V., Mykulina A. K. (2023). Osoblyvosti formuvannia khudozhno-estetychnoi kompetentnosti u doshkilnykiv v obrazotvorchii diialnosti [Peculiarities of the formation of artistic and aesthetic competence in preschoolers in visual arts]. *Science of the Future*. Vol.1(11). P. 55–59 [in Ukrainian].
3. Lanina I. V., Kuchkieva N. V. (2012). Obrazotvorche mystetstvo dlia doshkilniat (4-5 rokiv) [Fine arts for preschoolers (4-5 years old)]. Kharkiv: Ranok Publishing House [in Ukrainian].
4. Polovina O. (2021). Dytyna u sviti mystetstva [Child in the world of art]. Preschool education. Vol. 2. P. 3–8. [in Ukrainian].
5. Korzh T. M., Nelzina M. D., Baturynets A. M. (Comp.) (2016). Formuvannia khudozhno-produktyvnoi kompetentsii ditei doshkilnoho viku [Formation of artistic and productive competence of preschool children]. Bila Tserkva: KVNS KOR "Academy of Continuing Education" [in Ukrainian].